

Sygn. akt I C 546/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jolanta Hryciuk

Protokolant sekr. sąd. Anna Lipińska

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2014 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa F. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi (...)w S.

o zadośćuczynienie

I. powództwo oddała;

II. zasądza od F. S. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt 546/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 kwietnia 2014 roku, powód F. S. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Dyrektora (...)w S. kwoty 80 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wyrządzoną bezprawnym działaniem pozwanego oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu. Jako podstawę prawną roszczenia wskazał przepis art. 417 kc i art. 24 kc w zw. z art. 448 kc.

W uzasadnieniu powód wskazał, że jego roszczenie o ochronę dóbr osobistych za okres od 10 grudnia 2009r. do 13 września 2010r., od 24 listopada 2014r. do 11 stycznia 2011r. i od 23 lutego 2011r. do 9 maja 2011r. nie uległo przedawnieniu, ponieważ roszczenie o ochronę dóbr osobistych ma charakter niemajątkowy.

Wskazał, iż pozwany swoim bezprawnym działaniem naruszył jego dobra osobiste, jakim jest godność i prawo do prywatności. Powód podniósł, iż w okresie od 10 grudnia 2009r. do 13 września 2010r., od 24 listopada 2011r. do 11 stycznia 2011r. i od 23 lutego 2011r. do 9 maja 2011r. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S.. Umieszczony był w pawilonie(...) w celach nr (...) w warunkach nie odpowiadających wymogom z art. 110 kkw. Kącik sanitarny nie był oddzielony od powierzchni mieszkalnej na całej wysokości, tylko płytą pilśniową o wysokości 1 m od podłogi, przez co korzystając z toalety powód był widoczny dla innych osadzonych. Cele stanowiły toaletę, w której się jadło posiłki, spało, przebywało większość czasu i załatwiała potrzeby fizjologiczne. Kącik sanitarny był usytuowany przy drzwiach wejściowych i widoczny dla osób wchodzących do celi. W celach była niewielka wentylacja, w zasadzie nie istniała cyrkulacja powietrza, cele były niedogrzone w okresie jesienno-zimowym, zaś w okresie wiosenno-letnim panował zaduch. Był zniszczony parkiet, panowała wilgoć, a oświetlenie było nieodpowiednie. Sufit i ściany były

zagrzybione, a szafki żywnościowe znajdowały się przy muszli klozetowej. Materace były wilgotne i przegniłe, nie dostarczano też odpowiednich środków czystości.

Powód podniósł, iż odbywanie przez niego kary w takich warunkach uwłaczało jego godności i pozbawiało go prawa do prywatności. Potęgowało poczucie inercji, przygnębienia. Świadomość poniżającego traktowania potęgowana brakiem perspektyw na skuteczność procesów resocjalizacyjnych, powodowała cierpienie rażąco przekraczające niedogodności związane z koniecznością odbycia kary pozbawienia wolności.

W odpowiedzi na pozew, pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora (...)w S. zastępowany przez Prokuratorę Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda związanych ze zdarzeniami mającymi miejsce przed dniem 5 maja 2011r. Podniósł, iż twierdzenia powoda dotyczące warunków odbywania kary pozbawienia wolności są gołosłowne i pozbawione podstaw. Pozwany przyznał, iż powód był zakwaterowany w pawilonie (...), gdzie cele posiadały kącik sanitarny z zimną wodą bieżącą oraz WC zabudowany parawanem o wysokości 1,6 m zapewniającym warunki intymne. Wszystkie cele były wyposażone w sprzęt kwaterunkowy w dobrym stanie technicznym. Przedmioty stanowiące wyposażenie osadzonych jak np. materace mogły być wymieniane na prośbę osadzonego. Osadzeni otrzymywali środki czystości. Cele posiadały kanały wentylacyjne podlegające corocznej kontroli pod kątem ich drożności. W celach były okna wymienione na nowe w 2009r., z możliwością otwierania skrzydeł, co zapewniało odpowiedni dopływ powietrza. Cała jednostka od 2009r. jest podłączona do miejskiej sieci ciepłowniczej zapewniającej odpowiednią temperaturę we wszystkich pomieszczeniach adekwatnie do aktualnej pory roku. W celach wykonywany jest pomiar natężenia oświetlenia sztucznego jeden raz na 5 lat. Wyniki pomiarów w 2009r. określiły natężenie światłem sztucznym jako wystarczające do czytania, pisania i innych czynności przez osadzonych.

Sąd ustalił, co następuje:

F. S. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. w okresie od 10 grudnia 2009r. do 13 września 2010r., od 24 listopada 2011r. do 11 stycznia 2011r. i od 23 lutego 2011r. do 9 maja 2011r. w różnych celach usytuowanych w pawilonie (...).

W okresie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w S. pawilon (...) był najgorszym stanie. Kącik sanitarny był oddzielony od części mieszkalnej celi parawanem o wysokości 1,60m. W celach całego pawilonu (...) nie było możliwości korzystania z ciepłej wody, gdyż budynek nie posiadał rozprowadzonej instalacji ciepłej wody. Osadzenie mieli możliwość korzystania z łaźni z ciepłą wodą jeden raz w tygodniu (okoliczności przyznane przez pozwanego).

Wszystkie cele były wyposażone w sprzęt kwaterunkowy. Osadzeni otrzymywali środki czystości. Cele posiadały kanały wentylacyjne podlegające corocznej kontroli pod kątem ich drożności. Cała jednostka od 2009r. jest podłączona do miejskiej sieci ciepłowniczej zapewniającej odpowiednią temperaturę we wszystkich pomieszczeniach adekwatnie do aktualnej pory roku. W celach wykonywany jest pomiar natężenia oświetlenia sztucznego jeden raz na 5 lat. Wyniki pomiarów w 2009r. określiły natężenie światłem sztucznym jako wystarczające do czytania, pisania i innych czynności przez osadzonych (informacja działu kwatermistrzowskiego k.38-39).

F. S. złożył pozew w administracji Zakładu Karnego we W. w dniu 5 maja 2014r.r. (koperta k. 5v).

Sąd zważył, co następuje:

Sąd uznał za zasadny podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia za okres od 10 grudnia 2009r. do 13 września 2010r., od 24 listopada 2014r. do 11 stycznia 2011r. i od 23 lutego 2011r. do 5 maja 2011r.

Jak wynika z uzasadnienia pozwu F. S. dochodzi roszczenia o zadośćuczynienie w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych tj. godności i zdrowia, w związku z pobytem w Zakładzie Karnym w S. za ten okres. Zgodnie z utrwalonymi poglądami judykatury i doktryny naruszenie dobra osobistego zawinionym działaniem lub zaniechaniem klasyfikowane jest jako czyn niedozwolony.

Przedawnienie roszczeń z art. 448 kc reguluje art. 442¹ §1 kc. Przepis ten wszedł w życie w dniu 10 listopada 2007r. na podstawie ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. nr 80, poz. 538). Zgodnie z art. 2 tej ustawy do roszczeń o których mowa w art. 1 tej ustawy, powstałych przed dniem jej wejścia w życie, a według przepisów dotychczasowych jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy art. 442¹ § 1 kc. Zgodnie z art. 442¹ § 1 kc, roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Nie ulega wątpliwości, iż powód podczas odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. wiedział o ewentualnej szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Powód musiał mieć świadomość negatywnych odczuć związanych z warunkami bytowymi w Zakładzie Karnym w S. w chwili, gdy ich doznawał. Wiedział też, kogo obciąża odpowiedzialnością za negatywne odczucia. F. S. złożył pozew w administracji Zakładu Karnego we W. w dniu 5 maja 2014r., co wynika z pieczęci zakładu karnego – koperta k.5v. W dniu 6 maja 2014r. Zakład Karny we W. złożył pismo w placówce pocztowej.

Zgodnie z art. 165§2 kpc oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu. Zgodnie z art. 165§ 3 kpc to samo dotyczy złożenia pisma przez żołnierza w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji zakładu karnego oraz przez członka załogi polskiego statku morskiego u kapitana statku. W chwili wniesienia pozwu tj. 5 maja 2014r. roszczenie powoda o zadośćuczynienie w zakresie zdarzeń sprzed tej daty uległo już w przedawnieniu.

W ocenie Sądu, F. S. w trakcie osadzenia w celach, w których warunki odbiegały od wymaganych przepisami, miał świadomość, że okoliczności te mogą stanowić naruszenie dóbr osobistych. Powód mógł bez zbędnej dochodzić swych roszczeń w odpowiednim czasie. Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 5 kc i przyjęcia, iż zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa przez pozwanego. F. S. nie wykazał przyczyn opóźnienia w dochodzeniu roszczenia wskazując jedynie, iż roszczenia o ochronę dóbr osobistych nie ulegają przedawnieniu. Rację ma powód, iż jeśli chodzi o ochronę dóbr osobistych to roszczenia niemajątkowe nie ulegają przedawnieniu, a do takich należy zgodnie z art. 24 § 1 kc zdanie drugie, żądanie złożenia oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. F. S. z taki roszczeniem nie występował, a wnosił o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 80 000 zł. Roszczenie o zadośćuczynienie jest roszczeniem majątkowym i jako takie, ulega przedawnieniu.

Powód nie jest osobą nieporadną czy znajdującą się w złym stanie zdrowia. Samodzielnie napisał pozew, wskazując niedogodności, które jego zadaniem uzasadniały roszczenie. W ocenie Sądu powód nie wykazał przesłanek uzasadniających opóźnienie w złożeniu pozwu, co skutkuje tym, iż Sąd uwzględnił zarzut przedawnienia.

Oceniając zasadność roszczenia powoda o zadośćuczynienie na podstawie art. 24 kc w zw. z art. 448 kc należało ustalić, czy w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda w okresie 5 maja 2011r – 9 maja 2011r., rzeczywiście doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, jego godności czy prawa do prywatności, a dalej czy działanie pozwanego było bezprawne. Z przepisu art. 24 kc wynikają bowiem dwie przesłanki ochrony dóbr osobistych: naruszenie dobra osobistego i bezprawność tego naruszenia. O naruszeniu dobra osobistego można mówić tylko wówczas, gdy działanie drugiej strony było bezprawne, a mianowicie sprzeczne z normami prawnymi lub zasadami współżycia społecznego.

Pozwany przyznał, iż pawilon (...) Zakładu Karnego w S. był w złym stanie technicznym. Brak ciepłej wody czy kącik sanitarny odgrodzony jedynie parawanem do wysokości 1,6m występujące w tym pawilonie z pewnością nie spełniały oczekiwań powoda jako osadzonego w zakresie wykonywania czynności higienicznych. Podobnie ocenić należy inne niedogodności wskazywane przez powoda, jak zniszczone ściany, parkiet, materace. Stwierdzić jednak należy, iż były to trudności krótkotrwałe.

W ocenie Sądu, nie ma podstaw do uznania, iż osadzenie powoda w takich warunkach było celowym działaniem pozwanego skierowanym na utrudnienie powodowi warunków odbywania kary. Nie można też uznać, aby takie warunki miały na celu poniżenie czy upokorzenie osadzonego.

W ocenie Sądu powód nie wykazał, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, aby warunki w zakładzie karnym naruszały jego godność czy prawo do intymności. W ocenie Sądu zarzuty powoda są przesadzone. Cella była wyposażona w odpowiedni sprzęt, osobne miejsce do spania, odpowiednie oświetlenie. Jeśli sprzęt, materace były zniszczone istniała możliwość zwrócenia się do administracji o wymianę.

Zgodnie z art. 23 i 24 kc podstawą ustalenia, iż zostało naruszone dobro osobiste jest wykazanie przez powoda, iż doszło do naruszenia dobra nie tylko z subiektywnego punktu widzenia, ale również obiektywnie, że wskazane naruszenie wywołuje np. negatywną reakcję społeczną. Do naruszenia dóbr osobistych dochodzi jedynie wówczas, gdy cierpienie i upokorzenie, jakiego doznaje pozbawiony wolności przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w karę pozbawienia wolności. Wskazywane przez powoda niedogodności nie realizują wszystkich oczekiwań w zakresie odpowiednich warunków, to jednak nie odbiegają w drastyczny sposób od warunków mieszkaniowych dużej części naszego społeczeństwa. Osadzenie powoda w takich warunkach, w ocenie Sądu, nie miało więc na celu naruszenia dobra osobistego, dokuczenia mu lub poniżenia. W takich warunkach przebywali z powodem także inni skazani. Przebywanie powoda w warunkach, co do których złożył tak wiele zastrzeżeń, wynikało z ogólnego stanu infrastruktury zakładów karnych w P., gdzie wiele budynków jest przeznaczonych do remontu. W miarę posiadanych środków finansowych państwo polskie sukcesywnie budynki te remontuje, aby poprawić warunki odbywania kary pozbawienia wolności. W żaden sposób nie można uznać, aby umieszczenie powoda w zakładzie karnym w opisywanych przez niego warunkach miało na celu szykanowanie jego osoby czy poniżenie.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy, o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z samym pobytem w takim zakładzie, polegających np. na niższym od oczekiwanego standardzie celi lub urządzeń sanitarnych, dla wielu bowiem ludzi nieodbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2010 r., IV CSK 449/10, niepubl.). Sąd w pełni ten pogląd podziela. W ocenie Sądu powód nie wykazał naruszenia dóbr osobistych, zaś działanie pozwanego Skarbu Państwa nie było bezprawne.

Oceniając zasadność żądania powoda zasądzenia zadośćuczynienia, Sąd miał na uwadze fakt, iż zadaniem zakładu karnego jest izolacja osadzonego od społeczeństwa, a nie zapewnienie warunków bytowych odpowiadających warunkom mieszkaniowym, co wynika z samej istoty kary pozbawienia wolności i założenia, iż ma być dla skazanego dolegliwością. Z założenia, osadzonych muszą spotkać pewne niedogodności związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności. Powód nie wykazał, aby te niedogodności dotyczyły tylko jego indywidualnie, ale dotyczyły w jednakowym stopniu wszystkich osadzonych. Nie były one przejawem indywidualnej dyskryminacji. Jednocześnie uznać należy, iż warunki te są takie, jakie pozwany Skarb Państwa może zapewnić w ramach posiadanych środków finansowych.

Nie można uznać, aby te warunki były niegodziwe czy nieludzkie, wszelkie niedogodności miały przy tym charakter krótkotrwały. W konsekwencji Sąd uznał, iż żądanie powoda zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 80 000 złotych jest niezasadne i jako takie je oddalił.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98§1 kpc. Sąd zasądził od powoda jako strony przegranej koszty zastępstwa procesowego poniesione przez pozwanego w kwocie 120 zł ustalone na podstawie art. 99 kpc i § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w wyroku.